YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
9 päivänä heinäkuuta 1997 *

Asiassa C-222/95,

jonka Ranskan Cour de cassation on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Société civile immobilière Parodi

vastaan

Banque H. Albert de Bary et Cie

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklan ja 61 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentin tehtäviä hoitava toisen ja kuudennen jaoston puheenjohtaja G. F. Mancini, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray ja L. Sevón sekä tuomarit C. N. Kakouris, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) ja M. Wathelet,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: M. B. Elmer,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— banque H. Albert de Bary et Cie, edustajanaan asianajaja Louis Garaud, Pariisi,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Philippe Martinet,

— Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön hallinnollisen osaston osastopäällikkö Jan Devadder,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies Lindsey Nicoll,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Dimitrios Gouloussis,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Ranskan hallituksen, asiamiehenään Philippe Martinet, Belgian hallituksen, asiamiehenään Jan Devadder, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään barrister Eleanor Sharpston, ja komission, asiamiehenään Dimitrios Gouloussis, 22.10.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.12.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ranskan Cour de cassation on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 13.6.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.6.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklan ja 61 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisia ovat banque H. Albert de Bary et Cie (jäljempänä Bary), Alankomaan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Amsterdam, ja société civile immobilière Parodi (jäljempänä Parodi), Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Megève, ja jonka kohteena on Baryn 29.11.1984 Parodille myöntämä 930 000 Saksan markan suuruinen kiinnelaina.

3 Parodi nosti 13.3.1990 Barya vastaan kanteen, jossa se vaati ensinnäkin lainasopimuksen toteamista pätemättömäksi sillä perusteella, että Barylla ei lainan myöntämisaikaan ollut luottolaitosten toiminnasta ja valvonnasta 24.1.1984 annetun Ranskan lain nro 84-46 (*loi no 84-46, du 24 janvier 1984, relative à l'activité et au contrôle des établissements de crédit*, JORF, 25.1.1984, s. 390, jäljempänä vuoden 1984 laki) mukaista toimilupaa ja toiseksi sitä, että Bary velvoitetaan maksamaan Parodille takaisin sen Barylle pääoman lisäksi lainaan liittyvistä kuluista ja koroista maksamat 1 251 390 Ranskan frangia.

4 Tribunal de grande instance de Bonneville hylkäsi 12.6.1991 antamallaan tuomiolla Parodin kanteen. Tästä tuomiosta valitettiin Cour d'appel de Chambéryyn, joka 15.6.1993 antamassaan tuomiossa pysytti Tribunal de grande instance de Bonnevil-

len antaman tuomion perustellen päätöstään erityisesti siten, että Barylla on oikeus sijoittautumisvapauteen ja palvelujen tarjoamisen vapauteen yhteisössä sekä ETY:n perustamissopimuksen että itsenäistä toimintaa harjoittavia pankkeja ja muita rahoituslaitoksia koskevien, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistamisesta 28 päivänä kesäkuuta 1973 annetun neuvoston direktiivin 73/183/ETY (EYVL L 194, s. 1) perusteella.

5 Parodi on hakenut muutosta Cour de cassationilta, joka on päättänyt lykätä asian käsittelyä esittääkseen yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen:

"Onko ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklaa ja 61 artiklan 2 kohtaa tulkittava luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta ja direktiivin 77/780/ETY muuttamisesta 15 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/646/ETY voimaantuloa edeltävän ajanjakson osalta siten, että sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa pankilta vaaditaan toimilupa pankkipalvelujen tarjoamiseen ja erityisesti kiinnelainojen myöntämiseen, vaikka toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneella pankilla on sijoittautumisvaltiossaan tällainen lupa, on edellä mainittujen määräysten vastainen?"

6 Vuoden 1984 laissa on muun muassa seuraavat säännökset:

"15 §

Luottolaitosten on saatava ennen toimintansa aloittamista toimilupa 29 §:ssä tarkoitetulta luottolaitosasioita käsittelevältä toimikunnalta.

Luottolaitosasioita käsittelevä toimikunta tarkastaa, täyttääkö hakijana oleva yritys tämän lain 16 ja 17 §:ssä tarkoitetut vaatimukset ja soveltuuko sen oikeudellinen muoto luottolaitostoimintaan. Näitä arvioidessaan sen on otettava huomioon toiminnot, joita yritys aikoo harjoittaa, tekniset resurssit ja varat, joita se aikoo käyttää, sekä yritykseen sijoittavien henkilöiden ja mahdollisesti heidän takaajiensa soveltuvuus ominaisuuksiltaan tällaisen toiminnan harjoittamiseen.

Toimikunta arvioi myös, pystyykö hakijana oleva yritys toteuttamaan aikomansa toiminnot siten, että sen toiminta täyttää pankkijärjestelmän moitteettoman toiminnan edellytykset, joilla tarjotaan asiakkaille riittävä suoja.

Toimikunta voi kieltäytyä myöntämästä toimilupaa, jos 17 §:ssä tarkoitetut henkilöt eivät ole maineeltaan moitteettomia ja jos heillä ei ole asianmukaista kokemusta toiminnan harjoittamisesta.

— —.

16 §

Luottolaitoksen oman pääoman on oltava maksettu joko kokonaan tai siitä on oltava maksettu vähintään pankkilainsäädäntötoimikunnan vahvistaman määrän suuruinen osa.

Kunkin luottolaitoksen on pystyttävä näyttämään vaadittaessa, että sen varat ylittävät tosiasiallisesti ainakin vähimmäispääoman määrällä velat kolmansille.

Sellaisten luottolaitoksen sivukonttoreiden, joiden kotipaikka on ulkomailla, on osoitettava, että niiden osalta on Ranskassa maksettu vähintään se vähimmäispääoma, joka Ranskan oikeuden mukaan perustetuilta luottolaitoksilta vaaditaan.

17 §

Vähintään kahden henkilön on tosiasiallisesti päätettävä luottolaitoksen päätoimintalinjoista.

Sellaisten luottolaitosten, joiden kotipaikka on ulkomailla, on nimettävä vähintään kaksi henkilöä, jotka tosiasiallisesti päättävät niiden Ranskassa sijaitsevien sivukonttoreiden toiminnasta."

7 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää kysymyksellään ennen kaikkea, onko perustamissopimuksen 59 artiklaa tulkittava siten, että sen vastaista on, että jäsenvaltio vaatii, että luottolaitoksen, jolle on jo myönnetty toimilupa toisessa jäsenvaltiossa, on saatava toimilupa, jotta se voi myöntää kiinneluoton kyseisen valtion alueella asuvalle henkilölle.

8 Aluksi on todettava, että sellaisessa toiminnassa, jossa jäsenvaltioon sijoittautunut pankki myöntää kiinnelainan toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle luotonsaajalle, on vääjäämättä kysymys perustamissopimuksen 61 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta pääomien liikkuvuuteen liittyvästä palvelusta. Tämän artiklan mukaan kuitenkin "pääomien liikkuvuuteen liittyvät pankki- ja vakuutuspalvelut vapautetaan asteittain yhdessä pääomanliikkeiden vapauttamisen kanssa".

9 Silloin kun pääomien liikkuvuus ei ole vapaata, jäsenvaltiot saavat perustamissopimuksen 61 artiklan 2 kohdan mukaan siis pitää voimassa sellaiset toimenpiteet, joiden tavoitteena on rajoittaa tätä liikkuvuutta, ilman että näiden toimenpiteiden oikeellisuutta voitaisiin riitauttaa ETY:n perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan nojalla sillä perusteella, että niillä estetään välillisesti palvelujen tarjoamisen vapauden toteutuminen.

10 Tästä seuraa, että perustamissopimuksen palveluja koskevia määräyksiä voidaan olla soveltamatta pankkipalveluihin ainoastaan silloin, kun sellaisten pääomien vapaata liikkuvuutta, joihin nämä palvelut liittyvät, on rajoitettu yhteisön oikeuden mukaisella tavalla.

11 Pääomien vapaan liikkuvuuden osalta on todettava, että ETY:n perustamissopimuksen 67 artiklan 1 kohdasta ei voi seurata, että pääoman liikkuvuuden rajoitukset poistuisivat siirtymäkauden lopussa. Rajoitukset on nimittäin poistettu neuvoston ETY:n perustamissopimuksen 69 artiklan nojalla antamilla direktiiveillä (ks. asia 203/80, Casati, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2595, 8—13 kohta ja asia C-484/93, Svensson ja Gustavsson, tuomio 14.11.1995, Kok. 1995, s. I-3955, 5 kohta).

12 Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa riidanalaisen lainan myöntämisajankohtana eli 29.11.1984 asian kannalta relevantti direktiivi oli perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 11 päivänä toukokuuta 1960 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi (EYVL 1960, 43, s. 921, jäljempänä ensimmäinen pääomadirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä neuvoston 18 päivänä joulukuuta 1962 antamalla toisella direktiivillä 63/21/ETY (EYVL 1963, 9, s. 62).

13 Ensimmäisen pääomadirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa vapautetaan direktiivin liitteen I luettelossa C, sellaisena kuin se on täydennettynä toisella direktiivillä 63/21/ETY, luetellut pääomanliikkeet siten, että jäsenvaltioiden on annettava niihin tarvittavat valuutanvaihtoluvat. Saman artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio saa kuitenkin pitää voimassa tai ottaa uudelleen käyttöön luetteloon C sisältyviin pääomanliikkeisiin liittyvät valuutanvaihtorajoitukset, jos näiden pääomanliikkeiden vapauttaminen saattaa estää jäsenvaltiota toteuttamasta talouspolitiikkansa päämääriä.

14 Ryhmä "sellaisten keskipitkien ja pitkäaikaisten lainojen ja luottojen myöntäminen ja takaisinmaksu, jotka eivät liity liiketoimien tai palveluiden tarjoamiseen" on mainittu liitteen I luettelossa C, sellaisena kuin tämä luettelo on muutettuna toisella direktiivillä 63/21/ETY, joten tämä ryhmä kuuluu ensimmäisen pääomadirektiivin 3 artiklan soveltamisalaan. Liitteessä II olevan VIII A kohdan mukaan tähän ryhmään kuuluvat muun muassa rahoituslaitosten myöntämät keskipitkät ja pitkäaikaiset (eli vuotta pidemmät) lainat ja luotot. Tästä seuraa, että kiinnelainan myöntäminen kuuluu edellä mainittuun pääomanliikkeiden ryhmään, joka on pääsääntöisesti vapautettu ensimmäisen pääomadirektiivin 3 artiklan 1 kohdan perusteella.

15 Ranskan hallitus on esittänyt suullisessa käsittelyssä, että se on käyttänyt ensimmäisen pääomadirektiivin 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua poikkeusmahdollisuutta siten, että se on rajoittanut säädöksessä sallitulla tavalla tiettyjen valuutanvaihtotoimien suorittamista, kuten valuuttamääräisten lainojen ottoa ulkomailta, mitä komissio ei ole kiistänyt. Pääasian tosiseikkojen tapahtumisaikaan sovellettavan kansallisen valuutanvaihdon valvontaa koskevan säädöksen mukaan edellä mainittuihin lainoihin tarvittiin lupa ainoastaan silloin, kun lainojen määrä ylitti 50 miljoonaa Ranskan frangia. Pienempiin lainoihin, jollaisesta pääasiassa on kysymys, ei vaadittu minkäänlaista lupaa.

16 On todettava, että pääomanliikkeisiin sovellettavat säännöt eivät olleet omiaan rajoittamaan kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa pääasiassa vapautta tehdä kiinnelainasopimuksia perustamissopimuksen 59 artiklassa tarkoitettuna palveluiden tarjoamisena.

17 Koska sellaiset toimet kuin pankin myöntämät kiinnelainat ovat perustamissopimuksen 59 artiklassa tarkoitettuja palveluja, on arvioitava, ovatko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kuvaaman kaltaiset säännökset yhteensopivia perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien määräysten kanssa.

18 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy tämän osalta ilmi, että perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklassa ei ainoastaan kielletä sitä, että palvelujen tarjoajaa, joka on sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon, syrjitään hänen kansalaisuutensa perusteella, vaan niissä edellytetään myös kaikkien rajoitusten poistamista, vaikka niitä sovellettaisiin erotuksetta sekä kyseisen jäsenvaltion omiin palvelujen tarjoajiin että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin tarjoajiin, jos näillä rajoituksilla estetään toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen, siellä vastaavanlaisia palveluja lainmukaisesti tarjoavan henkilön toiminta, haitataan tätä toimintaa tai tehdään se vähemmän kiinnostavaksi (ks. mm. asia C-3/95, Reisebüro Broede, tuomio 12.12.1996, Kok. 1996, s. I-6511, 25 kohta).

19 Vaikka kansallinen, vuoden 1984 lain kaltainen säännös ei ole syrjivä ja vaikka sitä sovelletaan erottamatta sekä kyseisen jäsenvaltion omiin palvelujen tarjoajiin että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin tarjoajiin, on todettava, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen luottolaitoksen, jolle tämän valtion valvontaviranomaiset ovat antaneet toimiluvan, on säännöksen takia hankalampaa myöntää kiinnelainoja Ranskassa, koska säännöksessä vaaditaan, että tämän luottolaitoksen on saatava uusi toimilupa palvelun vastaanottajajäsenvaltion valvontaviranomaisilta. Tällaisella kansallisella säännöksellä rajoitetaan siten palvelujen tarjoamisen vapautta.

20 Kuitenkaan tiettyjen palvelujen tarjoamisen erityisen luonteen takia palvelujen tarjoajalle asetettujen erityisten vaatimusten, jotka ovat perusteltuja tämäntyyppistä toimintaa koskevien säännösten perusteella, ei voida katsoa olevan perustamissopimuksen kanssa yhteensopimattomia.

21 On kuitenkin todettava, että palvelujen tarjoamisen vapautta perustamissopimuksen perusperiaatteena voidaan rajoittaa ainoastaan sellaisilla yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä, joita sovelletaan kaikkiin henkilöihin tai yrityksiin, jotka harjoittavat toimintaa palvelun vastaanottajajäsenvaltion alueella, silloin kun tätä etua ei ole jo turvattu säännöksillä, joita palvelun tarjoajaan sovelletaan tämän sijoittautumisjäsenvaltiossa. Erityisesti näiden edellytysten on oltava objektiivisesti välttämättömiä ammattitoimintaa koskevien säännösten noudattamisen takaamiseksi ja palvelujen vastaanottajan suojaamisen varmistamiseksi, eivätkä ne saa olla tiukempia kuin mikä on tarpeen kyseisten päämäärien saavuttamiseksi (ks. mm. asia 279/80, Webb, tuomio 17.12.1981, Kok. 1981, s. 3305, 17 ja 20 kohta; asia 205/84, komissio v. Saksa, tuomio 4.12.1986, Kok. 1986, s. 3755, 27 kohta ja asia C-76/90, Säger, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4221, 15 kohta).

22 Tämän osalta on todettava, että kuluttajansuojan takia pankkialan on katsottava olevan erityisen herkkä ala. Kuluttajia on nimittäin tarpeen suojata niiltä vahingoilta, joita heille voi aiheutua sellaisten pankkien toimien johdosta, jotka eivät

noudata vakavaraisuutta koskevia säännöksiä tai joiden johtajat eivät ole vaaditulla tavalla ammatillisesti päteviä tai ominaisuuksiltaan luotettavia.

23 Neuvosto oli kuitenkin antanut pankkialan oman säätelytarpeen takia tosiseikkojen tapahtumisaikaan luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 12 päivänä joulukuuta 1977 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 77/780/ETY (EYVL L 322, s. 30, jäljempänä ensimmäinen pankkidirektiivi).

24 Tämä direktiivi oli kuitenkin ainoastaan ensimmäinen vaihe siinä kehityksessä, jonka tavoitteena oli, että jäsenvaltiot tunnustavat vastavuoroisesti toisten jäsenvaltioiden luottolaitoksille myöntämät toimiluvat. Tällainen vastavuoroinen tunnustaminen tuli mahdolliseksi vasta luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta ja direktiivin 77/780/ETY muuttamisesta 15 päivänä joulukuuta 1989 annetun toisen neuvoston direktiivin 89/646/ETY (EYVL L 386, s. 1, jäljempänä toinen pankkidirektiivi) voimaantullessa.

25 Ensimmäisessä pankkidirektiivissä asetettiin jäsenvaltioille ainoastaan joitakin vähimmäisedellytyksiä. Direktiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden oli kuitenkin vaadittava, että luottolaitoksilla, jotka haluavat aloittaa pankkitoiminnan kotivaltiossaan, on oltava toimilupa. Tällaisen toimiluvan saaminen edellyttää tiettyjen vähimmäisedellytysten täyttämistä (3 artiklan 1 kohta), tämän kuitenkaan rajoittamatta kansallisessa lainsäädännössä asetettujen hakemusten yleisiä edellytyksiä koskevien säännösten soveltamista (3 artiklan 2 kohta).

26 Siten on todettava, että yhteisön oikeudessa, sellaisena kuin se oli pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, pankkialalla saattoi olla perusteltua, että palvelun vastaanottajajäsenvaltio asetti yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä sellaisia luottolaitostoiminnan aloittamista ja luottolaitosten valvontaa koskevia edellytyksiä, jotka saattoivat olla niitä ensimmäisen pankkidirektiivin sisältämiä vähimmäisedellytyksiä tiukempia, jotka oli jo pantu täytäntöön vastaanottajajäsenvaltiossa.

27 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, sisältyykö kyseiseen Ranskan lainsäädäntöön tällaisia ensimmäisen pankkidirektiivin lisäksi säädettyjä edellytyksiä, ja arvioida, ovatko nämä edellytykset yhteensopivia tämän tuomion 21 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistettujen perusteiden kanssa.

28 Kuten julkisasiamies on perustellusti ratkaisuehdotuksensa 24 kohdassa todennut, yhteisöjen tuomioistuimella ei nimittäin ole tiedossaan sitä tarkkaa tavoitetta, johon kansallisessa lainsäädännössä pyritään toimiluvan vaatimisella, eikä se tunne sitä käytäntöä, jota kansalliset toimivaltaiset viranomaiset noudattavat toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden pankkien suhteen. Kuitenkaan kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa pääasiassa sovellettavien kansallisten säännösten tavoitteena ei näytä olevan erityisesti luotonsaajien suojaaminen, vaan pikemminkin joidenkin sellaisten toiminnan vakautta koskevien sääntöjen täytäntöönpano, joilla taataan pankkien vakavaraisuus säästäjien kannalta.

29 Asiaa arvioitaessa on kuitenkin tehtävän ero sen perusteella, minkälaisesta pankkitoiminnasta on kysymys ja minkälainen riski siitä aiheutuu palvelujen vastaanottajalle. Siten kiinnelainaa koskevan sopimuksen teosta aiheutuu kuluttajalle erilaisia riskejä kuin varojen tallettamisesta luottolaitokseen. Kuitenkin tarve suojata luotonsaajaa vaihtelee kiinnelainan luonteen mukaan, koska tietyissä tilanteissa myönnetyn lainan ja luotonsaajan ominaisuuksien takia ei ole mitään syytä suojata luotonsaajaa soveltamalla kansallisen oikeuden pakottavia säännöksiä (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Saksa, tuomion 49 kohta).

30 Bary ja Belgian hallitus esittävät, että säädettäessä toimiluvasta Ranskan lainsäädännössä on samalla säädetty sijoittautumista koskevasta edellytyksestä, siten että tämän lainsäädännön takia pankkitoiminnan harjoittaminen Ranskassa on osana palvelujen tarjoamisen vapautta mahdotonta. Ranskan hallitus kiistää tämän väitteen oikeellisuuden.

31 Puuttumatta niiden kysymysten tutkimiseen, jotka on jätetty kansallisen tuomioistuimen arvioitaviksi, on todettava, kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo korostanut, että jos toimilupavaatimuksella rajoitetaan palvelujen tarjoamisen vapautta, sen vaatimisella, että yritys olisi sijoittautunut kiinteästi tähän jäsenvaltioon, tosiasiassa estettäisiin tämän vapauden toteutuminen. Tällaisella vaatimuksella tehtäisiin tyhjäksi perustamissopimuksen 59 artiklan tehokas vaikutus (effet utile); tämän artiklan päämääränä on nimenomaisesti poistaa palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitukset, jotka koskevat sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole sijoittautuneet sen jäsenvaltion alueelle, jossa palvelua tarjotaan. Tällainen vaatimus on lainmukainen, jos se on välttämätön edellytys tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi (ks. em. asia komissio v. Saksa, tuomion 52 kohta ja asia C-101/94, komissio v. Italia, tuomio 6.6.1996, Kok. 1996, s. I-2691, 31 kohta).

32 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että toisen pankkidirektiivin voimaantuloa edeltävän ajanjakson osalta ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklaa on tulkittava siten, että sen vastaista on, että jäsenvaltio vaatii, että luottolaitoksen, jolle on jo myönnetty toimilupa toisessa jäsenvaltiossa, on saatava toimilupa, jotta se voi myöntää kiinneluoton kyseisen valtion alueella asuvalle henkilölle, ellei

— tällaista toimilupaa vaadita kaikilta niiltä henkilöiltä tai yhtiöiltä, jotka harjoittavat tällaista toimintaa palvelun vastaanottajajäsenvaltion alueella;

— tällainen toimilupa ole perusteltu yleiseen etuun liittyvistä syistä, kuten kuluttajansuojan perusteella; ja

— tällainen toimilupa ole objektiivisesti välttämätön kyseisellä alalla sovellettavien sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi ja niiden etujen suojelemiseksi, joita näillä säännöillä pyritään turvaamaan, edellyttäen, ettei samaa tulosta voida saavuttaa vähemmän rajoittavilla säännöksillä.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan, Belgian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Ranskan Cour de cassationin 13.6.1995 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta ja direktii-

vin 77/780/ETY muuttamisesta 15 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/646/ETY voimaantuloa edeltävän ajanjakson osalta ETY:n perustamissopimuksen 59 artiklaa on tulkittava siten, että sen vastaista on, että jäsenvaltio vaatii, että luottolaitoksen, jolle on jo myönnetty toimilupa toisessa jäsenvaltiossa, on saatava toimilupa, jotta se voi myöntää kiinneluoton kyseisen valtion alueella asuvalle henkilölle, ellei

— tällaista toimilupaa vaadita kaikilta niiltä henkilöiltä tai yhtiöiltä, jotka harjoittavat tällaista toimintaa palvelun vastaanottajajäsenvaltion alueella;

— tällainen toimilupa ole perusteltu yleiseen etuun liittyvistä syistä, kuten kuluttajansuojan perusteella; ja

— tällainen toimilupa ole objektiivisesti välttämätön kyseisellä alalla sovellettavien sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi ja niiden etujen suojelemiseksi, joita näillä säännöillä pyritään turvaamaan, edellyttäen, ettei samaa tulosta voida saavuttaa vähemmän rajoittavilla säännöksillä.

Mancini Moitinho de Almeida Murray

Sevón Kakouris Gulmann

Edward Puissochet Jann

Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä heinäkuuta 1997.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti